

være at gå i kirke. Men det tør siges, at andre har fulgt denne opfordring – i hvert fald lader være at gå i kirke. Og det er ud fra denne situation det er nødvendigt at tage stilling til Grundtvigs tanker om folkekirken.

Man savner en sådan stillingtagen i Raun Iversens bog, hvor realistisk og redelig dens fremstilling af fortidens og – ikke mindst – nutidens situation end søger at være. I dag drejer det sig ikke blot om at afkaste statskirkens åg, men om at genopvække den slumrende kristendom »paa en med Tidens Tarv og Vilkaar passende Bane«, som Grundtvig skrev i fortalen til Nyaars-Morgen 1824.

Henrik Yde: Før selv de mindste af de små får del i livets glæde ... Grundtvigsk folkeoplysning og socialistisk arbejderbevægelse – et historisk rids. Kolding Højskoles Forlag 1987. 2. oplag 1988. Temanummer af TRYK. 60 sider.

Denne lille bog indeholder ikke mindre end 20 kapitler om forholdet mellem højskolebevægelse og arbejderbevægelse fra Grundtvig til 1987-88 + personregister. Hvert kapitel er forsynet med noter og litteraturhenvisninger, så dette hæfte kan bruges som en lille håndbog i dette spændte og spændende forhold, som stadig udvikler sig. – Bogen er et led i Henrik Ydes studier over *Martin Andersen Nexø*, der som bekendt var en stor beundrer af Grundtvig og selv en tid højskolelærer. – Også Henrik Yde er højskolelærer (på Krabbesholm Højskole). Det viser, at der på de danske højskoler stadig kan gøres et solidt og værdifuldt videnskabeligt arbejde. Det er utroligt, at der på en så lille plads kan samles så mange og pålidelige oplysninger, og at de samtidig er fremstillet i en så klar og letlæselig form. 2. udgave indeholder foruden en liste over korrekturfejle, som ikke har kunnet ændres, en »politisk efterskrift«. Dette udtryk dækker over en redegørelse for den holdningsændring, der i 1987 har fundet sted fra arbejderbevægelsens side over for højskolerne. SiDs hovedbestyrelse har således tilbagekaldt et cirkulære, der gik ud på kun at støtte medlemmer, der søgte LOs egne højskoler og den af DsU oprettede Solhavegård i Espergærde. Det ser nu ud til, at SiD også vil støtte ophold på andre folkehøjskoler. »Spørgsmålet er nu, om højskolerne vil kende både sig selv og deres besøgstid,« slutter Henrik Yde.

Af de mange oplysninger i den lille bog er der her særlig grund til at fremhæve den, at Grundtvig i 1851 faktisk udtalte sig imod politiets indgriben mod de murersvende, der i begyndelsen af året kollektivt havde opsagt deres stillinger for at opnå højere løn. Henrik Yde citerer både en kort bemærkning og en længere tale under en forespørgselsdebat, rejst af Tscherning. Han bebrejdede justitsministeren, at denne ikke havde appelleret fængslingen af murersvendene. Det krænkede næringsfriheden, hævdede Grundtvig.